

Iz stáricíh očí je posijala ljubezen in skrb za vnuka.

»Morda se ne vidi va več. Stara sem, in vsak čas me Bog lahko pokliče.«

Že pogled na blago starko, in zdaj še te besede, so vzele Stanku ves pogum. Povesil je obraz in oči, ki so se zalesketale v solzah. S težavo je spravil skoro nerazumljiv »Z Bogom« iz prsi, ko je stisnil še enkrat roko varihinji in veliki dobrotnici svojih mladih let.

»Da, nikdar ne bi bila verjela,« ponovila je stara mati, »da ima naš Stanko tako dobro srce,« ko sta se s sneho-materjo še dolgo ozirali na oni ovinek, ki je vzel Stanka — vojaškega novinca.

No, Kosminov Stanko je bil otrok, kot so drugi otroci. Dokler ni shodil, je bil v naročju pri materi, še večkrat pa pri stari mamici. Ko je shodil, se je pa držal zopet teh dveh za krilo. Ko se je pa postavil sam na svoje noge, je pa vendar semtertja zgrešil ravnotežje in je šele na tleh dobil stalno podlago, klical je zopet mater ali staro mamico.

Ko je dobil pa prve hlače, tedaj pa ni rabil več ne matere, ne stare mamice in jih ni tudi več slišal, če so ga klicali v hišo in sobo.

Kamorkoli si pogledal, izza vsakega ogla je ali pogledal Kosminov Stanko ali pa je izginil za njim.

Tak je bil Kosminov Stanko!

Danes mu je stopila pa vsa ta ljubezen in skrb dobre stare mamice pred spomin in to mu je zaprlo besedo. V prsih mu je zastal izraz hvaležnosti, pa ga je odnesel tudi v vojno službo in ga nosi še vedno skritega v svojem srcu.

In take skrite hvaležnosti je še mnogo na svetu. To naj bo staršem, vzgojiteljem in dobrotnikom v tolažbo.

Ferdinand Gregorec.

Želje.

(Japonska povest. — Zapisal Maksimov.)

tarček je pripovedoval: Resničnost stavka, da človek ne sme biti suženj svojih želj, mi potrjuje sledeča zgodba, ki sem jo pred kratkim bral.

Živel je nekje moder, nadarjen mož, ki se je pa dal tako daleč zapeljati, da je prišel ob hišo in premoženje.

Ubog kot berač se je izogibal človeške družbe in blodil po samotnih gorah, zastrih z meglami. Truden se vsede nekoč na skalo in začne razmišljevati o svojem življenju.

Toliko, da se ga že ni polotil obup, ko priplava skrivnostno do njega sivolas, beraško oblečen starček.

Pazljivo ga ogleduje, potem pa reče: »Bil sem nekoč tvoj součenec.« Ko pade mož pred njim na kolena, zgubanči starček čelo in nadaljuje:

»Tudi ti si razmišljeval o vsebini in pravilih tega življenja kot jaz nekoč. A tvoje omahujoče srce je bilo močnejše kot ti in te je pripeljalo na rob prepada.

Nasprotno sem pa jaz premagal svoje srce in se držal svete postave: Postal sem duh, obdarjen z nadnaravno močjo, čigar volji se ne more tukaj protiviti nobena stvar. Posnemaj moj zgled: Izpremeni svoje misli, misli vedno na dobro in izkušaj živeti brez želja!«

Ko mož spozna, da je starček obdarjen z nadnaravno močjo, se začne po sili solziti, proseč: »Strahovito trpim lakoto in žejo! Vzvišeni duh, spomni se prijateljstva, ki je naju včasih vezalo! Usmili se me in potolaži mojo lakoto! Celó življenje ti bom hvaležen za to!«

Starček smehlja de: »Ti si kot kremen v peči in trpiš zaradi svojega poželenja. Topot pa ustrezem tvoji želji.«

Zakliče glasno: »Hamu!« in takoj se pojavijo vreče riža, štori do pet tisoč po številu.

»S to zalogo riža,« pravi starček, »se lahko preživljaš celó življenje. Kdor ima vse, ne želi ničesar več, pravijo. Upam, da tudi ti ne boš imel nikake želje več.«

»Tvoja dobrotljivost me zadovoljuje,« reče ta, »vendar imam še malo prošnjo. Dal si mi pač riža v izobilici, a to mi malo koristi, ker nimam kašče, da bi ga zaklenil. Če ti je mogoče, preskrbi mi še to!«

Duh se oglasi nevoljno: »Ali bi si ne mogel kašče sezidati s tem, da prodaš nekaj riža, nezadovoljnež? Pa ker sem ti uslišal prvo prošnjo, ti hočem še drugo. »Hamu,« zakliče vnovič, povzdignivši kazalec.

V hipu se je dvignilo iz zemlje mnogo kašč, ki so prevzele riž.

»Ali si sedaj zadovoljen?«

»Da,« pravi klečeči veselo, »a ker si mi sezidal te prelepe kašče, mi usliši še največjo željo. Tvoja dobrota je brezmejna in me napolnjuje z radostjo. Premisli to: Pač so te kašče, napolnjene z rižem, prelepo darilo, toda ali ne rabim tudi stanovanja? Ali bi ne pogrešali ljudje stanovanja in dolžili velikega duha zanikarnosti, videč prelepe, z rižem napolnjene kašče? Bolelo bi me, če bi o tebi tako govorili!«

»Že vidim, da se moram vdati tvoji želji, enak človeku, ki izroči na širnem morju ladjici svojo usodo.«

Zakliče zopet: »Hamu,« vzdigne prst, in takoj se pojavijo prekrasne hiše, polne lepoticja in bleska, lepe kot mikadova palača.

»O hvala, tisočkrat hvala!« zakliče mož, dotaknivši se devetkrat s čelom zemlje. »Riž in kašče in to bivališče — sedaj nimam v resnici nikake želje več. Pa vendar — ali se ne bodo smejali norcu, ki ima toliko blaga, a niti enega novca? Razmišljud o tem! Če mi še to dovoliš, vzvišeni duh, če mi daruješ še pet ali šest skrinj polnih zlata in srebra in tri ali štiri omare najlepših oblek, potem nimam nikake želje več; ne bom te nikdar več nadlegoval s prošnjo, ki bi bila večja od laska novorojenega deteta!«

V začetku duh ne najde besedi v svoji jezi. Potem si pa misli: Temu človeku sem naklonil že toliko, da mu lahko dam še to; menda bo vendar konec njegovih želja.

»Hamu!« zakliče zopet, vzdignivši prst. V hipu se prikažejo skrinje in omare, napolnjene z zlatom in srebrom in z dragocenimi oblačili, štiri do pet tisoč po številu.

Pri tem pogledu pade mož na svoje obličje in s solzami v očeh zajeclja: »Hvala, hvala!«

Tedaj se mu duh nasmehlja in pravi: »Ali se ti je poželenje že pomirilo, ali ti hočejo morda še nove želje dvigniti glavo?«

Ne da bi obrnil pogled kvišku, zašepeta mož: »Kaj vprašaj! Samo male, brezpomembne prošnje imam še, ki se ne dajo primerjati zakladom zlata in srebra, oblek in palač.«

Duhu se čelo zmrači in vpraša: »Kake so te male prošnje, ki se ne dajo primerjati z zlatom, srebrom, palačami in kaščami?«

»Nekaj, kar bi vse dosedanje tvoje dobrote in naklonitve zasenčilo: Daj mi svoj vzvišeni čudodelni prst!«

Tedaj se duh v jezi vzravna in sklene nenasitneža uničiti...

Ljudje so prav taki kot ta mož: Če so bogati, si žele še več, dokler jih lakomnost ne pogubi.

Človeško življenje ima svoje meje; če se vdamo samim željam in hrepenenjem, ki ne poznajo mej, ali najdemo kdaj mir?«

Beseda, ki jo je zaklical duh, kadar je povzdignil prst, je nekaj posebnega. »Hamu« pomeni polovico. Razumete sedaj? Nič ni tu popolnega. Kdor pa je zadovoljen s polovico, mu postane ta polovica vse!...

Zimski čar.

Tiho padajo zunaj snežinke na zemljo in odevajo naravo s plaščem, sličnim hermelinu, posutim z milijoni in milijoni biserov. Celo neznatnim pokrajinam pristoja bela zimska odeja. Vsak kol nosi čepico. Golo grmičevje je kakor posuto s cvetjem. Vsaka travica, vse kroginkrog leskeče v deviškem blesku.

Bajnokrasen je pozimi gozd. V jasnih dneh je enak ledeni palači, ki jo prepleta najkrasnejši pajčolan raz vejo na vejo. Sveta, božanska tišina vlada v blestečih gozdnih dvoranah. Oddaljeno zvonjenje, glas ptiča, žuborenje potočka moti svečano, sanjavo tišino. Praznuje gozd tedne in tedne trajajoč Božič. Praznuje ga v tistem začudenju, nemi svečanosti. Tisoč lestencev žari na vejah in nebroj lučic plapolna na grmičevju.

A divnejši še je zimski kras in čar v gorskem svetu velikanov. Sneženi pajčolan jih odeva kakor tančica polnobarvna in oblikotvorna. Razločno jasno se loči gorski greben od temne modrine ozračja. Kjerkoli zre človek čudo zasneženega gorskega sveta, povsod mu zasiže nasproti sled